

ARKIVBEGJÆR, BYRÅMAKT OG OMSORGSLOGIKK I NORSK KJÆRLEIK OG MIN KIM

De skandinaviske velferdsstatene har lenge vært forstått som moralske og politiske unntak, som eksepsjonelt egalitære, rettferdige og solidariske (Østergård; Körber og Volquardsen). I denne selvforståelsen fremstår staten som en moralsk aktør, en instans som tar ansvar for medborgernes livsløp og livskvalitet, og ikke bare som en administrativ instans. Den engelske litteraturviteren Helen Charman (2024) sammenfatter denne forestillingen, fra en britisk kontekst, i figuren *morstaten*: Velferdsstaten organiserer omsorg som en mor som gir, beskytter og former liv. Samtidig rommer morstatsfiguren en grunnleggende ambivalens. Omsorg er aldri entydig eller transparent, den kan være muliggjørende og inkluderende, men også ekskluderende og disiplinerende. Den tilbyr trygghet, samtidig som den setter betingelser for tilpasning og tilhørighet. I Charmans fremstilling er omsorg kroppslig, privat, institusjonell og politisk på én og samme tid. Den virker gjennom praksiser, rutiner og dokumenter som fordeler beskyttelse, ressurser og anerkjennelse, men produserer også differensiering, avgrensning og kontroll. I denne artikkelen forstås omsorg som en praksis som forbinder stat, foreldre og barn, og samtidig regulerer hvem som kan innlemmes i nasjonens affektive fellesskap og på hvilke vilkår.

Transnasjonal adopsjon er et felt der omsorg spiller en nøkkelrolle, samtidig som dens kompleksitet ofte tildekkes. Adopsjon etablerer intime og livslange bånd, men forutsetter et samspill mellom offentlige og private aktører: statlige instanser, byråkratiske prosedyrer, vitenskapelige perspektiver og kulturelle forestillinger om “barnets beste”, foreldreskap og nasjonal tilhørighet (Lindgren 14). I mottakerland har adopsjon lenge vært rammet inn som et humanitært prosjekt som både skal redde barn fra uverdige livsvilkår og avhjelpe ufrivillig barnløshet i Vesten, og som dermed bekrefter mottakerlandets selvilde som ansvarlig, solidarisk og omsorgsfull. Kritiske adopsjonsstudier har vist hvordan denne fortellingen ofte maskerer adopsjonsbyråenes kommersialitet, mottakerlandets assimilasjonskrav og strukturelle maktubalanser mellom avsender- og mottakerland og mellom kjønn og klasser i avsenderlandene (Hübinette, *Comforting an Orphaned Nation*; Kim, *Adopted Territory*; McKee, *Disrupting Kinship*; Myers).

Det er i dette samspillet mellom de to omsorgsinstansene, adoptivforeldre og velferdsstat, jeg analyserer diktsamlingen *Norsk kjærleik* (2024) av Brynjulf Jung Tjønn (f. 1980) og romanen *Min Kim* av Eva Tind (f. 1974). Begge er koreanskadopterte, med veletablerte forfatterskap som også tidligere har berørt adopsjonsrelaterte spørsmål, i både poesi og prosa: hos Tind først i diktsamlingen *Do* (2009), og hos Tjønn i romanen *Kinamann* (2011). *Norsk kjærleik* utkom i kjølvannet av den prisbelønte diktsamlingen *Kvit, norsk mann* (2022), som markerte et kommersielt og litterært gjennombrudd for Tjønn. Selv om begge diktsamlingene hans ble anerkjent for sin tematiske aktualitet, gir mottakelsen av *Norsk kjærleik* – som i likhet med *Min Kim* innreflekterer den pågående adopsjonsdebatten¹ – et innblikk i en utbredt lese måte der såkalt minoritetslitteratur betraktes som autentiske vitnesbyrd, der estetiske formgrep og formens betydning for “innholdet”

1 I januar 2024 stanset Danmark og Norge i praksis nye utenlandsadopsjoner etter mistanker om uregelmessigheter og ulovlig praksis (Hübinette 2024). I mars 2025 konkluderte Sør-Koreas sannhets- og forsoningskommisjon, etter nær tre års etterforskning, med statlig ansvar for svindel og menneskerettsbrudd i adopsjonssystemet (Kim 2025).

trer i bakgrunnen. Denne reduktive lese måten, samt Tjønns litterære bidrag til en bred offentlig aktualisering av adopsjonsspørsmål i Norge, motiverer artikkelens vektlegging av *Norsk kjærleik*.

Tind arbeider også med dokumenter knyttet til adopsjonspraksisen – brev, dagboksnotater, rapporter – samtidig som romanen er bygd opp av en brevveksling mellom to adopterte, som ankom Danmark med samme fly. Ved å lese disse verkene sammen spør artikkelen hvordan estetiske formgrep muliggjør ulike argumenter om omsorgens vilkår og virkning i en skandinavisk velferdsstat, og hvordan transnasjonal adopsjon gjør nasjonal tilhørighet synlig som både institusjonelt produsert, affektivt betinget og rasialisert. Med narratologen Richard Walsh forstår jeg litteraturens argument som den meningsskapende effekten som oppstår når substans formes gjennom tekstens narrative, stilistiske og strukturelle organisering. Det litterære argumentet er dermed lokalisert i det teksten *gjør* og ikke bare i det den sier: i hvordan estetiske formgrep organiserer erfaring, affekt og mening. I den forstand er det argumentet, og ikke temaet alene, som utgjør verkets egentlige *aboutness*, “og det artikuleres i prosessen der dette innholdet gis form” (Walsh 18).

De utvalgte verkene muliggjør samtidig en undersøkelse av et materiale som er skrevet av adopterte og forankret i den adoptertes perspektiv. Dette innebærer en posisjon som den institusjonaliserte omsorgen retter seg mot, men som historisk sett har vært underbelyst i den offentlige adopsjonsdiskursen. Metodisk kombinerer artikkelen komparativ nærlesning med innsikter fra kritiske adopsjonsstudier og litteratur- og kulturteori. Sammenligningen har ikke til hensikt å etablere ett verk som målestokk (Friedman), men å belyse hvordan litterære verk som tilsynelatende tematiserer “likeartede opplevelser”,² gjennom distinkte formgrep muliggjør *ulikeartede* fremstillinger og argumenter. Dette metodiske valget utgjør en

2 Se Morgenbladets anmeldelse av *Kvit, norsk mann*: “Langvad og Tjønns bøker vitner om ganske likeartede opplevelser, men sistnevnte har en mer fortellende og personlig form” (Heiberg 53). Her påkalles både vitnesbyrdsjangeren og en homogeniserende overbetoning av “innholdet”, og dermed underkjennes det menings-skapende samspillet mellom form og innhold.

motvekt til den litterære offentlighetens tendens til å lese verk av forfattere med minoritets- eller migrasjonstilknytning som etnografiske vitnesbyrd (Bains; Nilsson; Trotzig, "Makten över prefixen").

I analysen av *Norsk kjærleik* vektlegges dokumentpoetiske formgrep: hvordan appropriering av dokumentmateriale gjør byråkratisk makt og institusjonelle føringer lesbare. Dokumentene forstås her som inskripsjoner i sosiologen Bruno Latours forstand: tekstlige spor som både registrerer og produserer virkelighet ved å stabilisere identiteter, slektskapsforhold og nasjonale tilhørigheter. I analysen av *Min Kim* vektlegges brevvekslingens epistemologi: hvordan adopsjonskunnskap oppstår relasjonelt gjennom korrespondansen mellom to adopterte, og hvordan romanen anskueliggjør en alternativ omsorgs- og fortolkningsform som oppstår utenfor adoptivfamiliens og byråmaktens epistemologiske rammer.

NORSK KJÆRLEIK: OMSORG OG DOKUMENTPOESI

Norsk kjærleik kan leses i forlengelse av *Kvit, norsk mann*, men markerer en dreining mot en mer eksplisitt italesettelse av adopsjonspraksisens historiske og politiske beveggrunner. Diktene kretser rundt det den amerikanske adopsjonsforskeren Kit Myers beskriver som en karakteristisk spenning mellom kjærlighet og handel i transnasjonal adopsjonspraksis (1–2). Samlingen fikk en sprikende mottakelse, og ble – i likhet med forgjengeren – gjennomgående lest som et personlig vitnesbyrd preget av enkelt, talenært språk. Men i motsetning til den panegyriske mottakelsen *Kvit, norsk mann* fikk to år tidligere, ble det nå etterlyst "oppfinnsomme bilder, overraskende syntaks og eksperiment" (Mossefinn 3), og litterært sett "byr dikta på ikke stort mer enn vonde, personlege erfaringar fortalde om i ei stillare og saktare setting" (Kopreitan). Senere samme høst ble Brageprisjuryen kritisert for å nominere *Norsk kjærleik* og Kathrine Nedrejords *Sameproblemet*, to utgivelser som for Morgenbladets bokansvarlig fremstod "mer som dels private, tidvis svært interessante vitnesbyrd, enn som ordentlig gode bøker" (Borge 43).

Disse lesningene impliserer en lyrikknorm der kvalitet knyttes til en definisjon av lyrikk som "tekster, hvor et jeks følelser udtrykkes i en koncen-

treret, æstetisk sofistikeret stil med anvendelse af virkemidler som rytme og billedsprog" (Larsen, *Digitets retorik* 24–25). Den danske lyrikkforskeren Peter Stein Larsen mener at "teorien om lyrikken som et reservoir for en 'ren' subjektivitet, der formidles af et poetisk subjekt med en særlig autenticitet, har stået næsten uantastet i mange årtiers litteraturteori" (Larsen, *Drømme og dialoger* 434). Denne etablerte lese måten tilslører hvordan store deler av det siste århundrets diktning søker å utfordre det sentrallyriske paradigmet. Mottakelsen av *Norsk kjærleik* synliggjør den tradisjonelle lyrikkforståelsens fotfeste ved at både positive og negative lesninger antar et sentrallyrisk sammenfall mellom taler og det uttalte, og at fraværet av et metaforisk poetisk særprispråk fremstår problematisk. Konsekvensen blir at samlingen påtvinges en lesning og en aksjonsradius innenfor den sentrallyriske rammen, noe som i beste fall gjør diktene lesbare som nettopp private vitnesbyrd om "vonde, personlege erfaringar". At resepsjonen i stor grad har oversett diktverkets formale kompleksitet, kan i denne sammenhengen ses som en parallell til hvordan adopsjonspraksisens egen kompleksitet over tid har blitt nedtonet i den offentlige samtalen og i kunnskapsproduksjonen på feltet.

En inngang til diktenes formgrep og flerstemmighet er å finne i approprieringen av konkrete dokumenter som regulerer og realiserer adopsjonspraksisen. Det er diktenes sitering og miming av adopsjonens institusjonelle tekstlighet som bidrar til å artikulere verkets argument. Med Larsen kan vi tale om en slags interaksjonslyrikk, preget av en flerstemmig utsigelse og heterogen stil som ofte er tilkoblet ulike språklige og sosiale diskurser (*Drømme og dialoger* 53). Samlingen kan også, mer spesifikt, leses i forlengelse av det den amerikanske litteraturviteren Michael Leong kaller *documental poetics*: en poetisk praksis der allerede eksisterende dokumenter, skjemaer og institusjonell tekstlighet gjøres operativt som estetiske elementer i diktene.

Samtidspoesien har i økende grad siden 2000-tallet, ifølge Leong, befattet seg med institusjonelle dokumenter for å undersøke vår tids "bureau-power" (1). Avgjørende hos Leong er distinksjonen mellom *documental* og *documentary*: Han flytter oppmerksomheten fra dokumentet som virkelighetsrepresentasjon til dokumentet som sosial, materiell og arkivisk enhet som etablerer, legitimerer og autoriserer handlinger med gjennomgripende konsekvenser. Dokumentpoesien kjennetegnes av å gjenbruke

og omforme eksisterende rapporter, arkivmateriale og sakspapirer for å intervenere i det kulturelle minnet og den offisielle kunnskapsproduksjonen (1–3).³ Leong bygger på den franske sosiologen Bruno Latour, som viser hvordan epistemologisk og sosial makt konsolideres gjennom “papirarbeid”. Latour skriver: “I våre kulturer er det nettopp ‘papirflytting’ som utgjør kilden til en avgjørende maktform, som ofte forblir usett fordi dens materialitet overses” (Latour 26). Leong understreker at dokumenter “etablerer, bekrefter og legitimerer handlinger som får dyptgripende konsekvenser på både biopolitiske og geopolitiske nivåer” (Leong 16), noe som også gjelder adopsjonspapirene, som utgjør en sentral teknologi for å muliggjøre og regulere moderne transnasjonal adopsjon (McKee, “The Consumption” 669). I *Norsk kjærleik* blir dette utfoldet gjennomgående, men aller hyppigst i den første avdelingen, ved at adopsjonens omsorgsnarrativ påkalles gjennom et forretningsvokabular.

Diktenes merkantile terminologi omkoder og politiserer de livsvilkårene enhver adopsjon berører: slektskap, opphav og tilblivelse. Samtidig som at flere dikt iscenesetter en genuin omsorg mellom adoptivforeldrene og den adopterte, fremtrer adopsjonens omsorgspraksis gjennom det lyriske språket som et resultat av politikk, saksbehandling og global ulikhet: “kjærleik er å kjøpe eit barn” (Tjønne 9); “sør-koreas lager av barn” (17); “for var eg ikkje berre ei handelsvare” (20); “papir utfylte / namn endra / pengar på konto / nye barn på lager / nye bestillingar” (21); “prisappen min i 1983 var 23 000 kroner” (26); “koreanske aleinemødrer / bestemmer ikkje prisen på barna” (29), “eg blir observert / ny rapport blir skreven” (31); “kjærleik er å betale det siste avdraget” (110). Når slike formuleringer foldes inn i det lyriske rommet, oppstår en fremmedgjørende effekt. Det som normalt kodes som privat, naturlig og kjærlig og utenfor markedets logikk og språk, artikuleres her gjennom et merkantilt filter. Den samme omsorgen som redder og beskytter, gjøres lesbar som institusjonelt produsert og markedsstyrt.

Byråmakten navngis også eksplisitt: det koreanske adopsjonsbyrået Holt, det norske samarbeidende byrået Verdens Barn, samt Statistisk sen-

3 Her følger jeg Lea Allouches oversettelse av Leongs term *documental poetry* i doktorgradsavhandlingen *Skandinavisk antiracistisk projektpoesi* (60).

tralbyrå, Bufetat og Bufdir. Dermed trer morstatens abstrakte etater og forvaltningslogikk frem som en reell tredjeinstans i forholdet mellom foreldre og barn, slik Charman beskriver velferdsstatens vidttrekkende inngrep i privatsfæren. De tre diktene som innmonterer Verdens Barns egen stemme, etablerer et intrikat møte mellom byråmakten og adoptivforeldrene:

verdens barn skreiv til foreldra mine
at barnet ein dag vil spørje
om kvifor det ikkje kunne bli i korea
hos sine naturlige foreldre
og når desse spørsmåla blir stilte
vil vi råde deg til å fortelle
at du ikke vet de nøyaktige detaljer
men at du er heilt sikker på
at dei biologiske foreldra elska barnet
for den eneste måten
de kunne gi det et godt hjem på
var å gi det til en annen familie
som kunne elske det som sitt eget
(Tjønn 47)

Diktet vever sammen jegets stemme med parafraseringer og kursiverte siteringer av et presumptivt informasjonsskriv fra byrået, rettet mot adoptivforeldrene på 1980-tallet. På den ene siden avdekker formgrepet en direkte institusjonell innblanding i omsorgspraksisen: Byrået figurerer som en velmenende, men styrende aktør i familiesfæren. På den andre siden synliggjør diktet omsorgens uuttalte betingelser gjennom byråets eget språk. Adoptivforeldrene oppfordres til å være strategisk uvitende ("*at du ikke vet de nøyaktige detaljer*"), og samtidig til å tale på vegne av de opprinnelige foreldrene ("*at dei biologiske foreldra elska barnet*"). Slik stabiliseres en fortelling der adopsjonen kan fremstå moralsk legitim gjennom forankring i kjærlig omsorg hos *begge* foreldrepar: De opprinnelige foreldrene har gjort det rette ved å gi barnet fra seg, og adoptivforeldrene anerkjenner og viderefører den samme omsorgen ved å elske barnet "*som sitt eget*" (Tjønn 47).

Her trer en assimilerende omsorgslogikk frem ved at adopsjonen forstås som vellykket såfremt den produserer en eksklusiv tilhørighet i den nye familien og det nye hjemlandet, i en omsorgssolidarisk komplemen-

taritet. Som den amerikanske antropologen Barbara Yngvesson beskriver, hviler denne modellen på et “clean break”, en forestilling om at barnets beste sikres gjennom et juridisk og sosialt brudd med opprinnelig familie (7, 22). Mens de første (innenlands)adopsjonslovene bevarte båndet til den opprinnelige familien, innførte de skandinaviske landene på 1950-tallet “sterk adopsjon”, fundert i et nytt syn på barnets beste, der barnet skulle vokse opp i en kjernefamilie, hvor adoptivforeldrene fullt ut erstattet de opprinnelige og ble anerkjent som barnets egentlige familie. Den politiske endringen fra svak til sterk adopsjon, velferdsstatens abortlover, støtte til enslige mødre og økt sosial likestilling medførte at transnasjonal adopsjon på 1960- og 1970-tallet begynte å erstatte innenlandsadopsjoner i Skandinavia (Einarson 149–151; Eriksen 66–69).

Byråets instruks om hvordan spørsmål skal håndteres, følger den samme logikken. Tilknytning i adoptivfamilien forutsetter at kunnskap om opphav og genealogisk brudd begrenses, omskrives eller innlemmes i et moralsk narrativ snarere enn at adopsjonens strukturelle og affektive kompleksitet anerkjennes. Omsorg fremstår dermed som en praksis som inkluderer gjennom eksklusjon: Adoptivbarnet innlemmes i et nytt slekt-skap ved at opprinnelig familie trer ut av barnets livsverden. Som Myers påpeker, har “adopsjonens kompleksitet og volden i familieseparasjon, ukjente forhistorier, utilgjengelige arkiver, hemmelighold og fabrikkasjoner” (Myers 1) gjort det vanskelig for adopterte å nærme seg egen adopsjonsbakgrunn før senere i livet.

Når byrået råder adoptivforeldrene til å hevde at de ikke kjenner “de nøyaktige detaljer” (Tjønn 47), produseres en form for normativt organisert uvitenhet. For barnet innebærer dette en form for *epistemisk urett* (Fricker 1–2), der bestemte erfaringer og kunnskapsposisjoner systematisk undergraves, mens adoptivforeldrenes uvitenhet kan forstås som *strategisk ignoranse*: et institusjonelt grep som skjerner adoptivfamilien og barnet fra adopsjonens mest konfliktfylte betingelser, samtidig som det bidrar til å stabilisere systemets normative og moralske legitimitet. Et mer inngående innblikk i barnets bakgrunn, i årsakene til separasjon og i byråenes rolle i produksjonen av “adopterbarhet” – “de formelle prosessene i adopsjons- og rettssystemet som ‘hvitvasker’ dem som ‘lovlig’ adopterte barn” (Smolin 115)

– ville kunne utfordre narrativet om adopsjon som et entydig humanitært prosjekt. Som filosofen José Medina påpeker, kan privilegerte posisjoner gi opphav til et “not needing to know”, preget av epistemisk latskap og arroganse, men også til en aktiv og selvbeskyttende form for uvitenhet, et “needing not to know”, der bestemte erkjennelser unngås for å opprettholde status quo. Marginaliserte posisjoner skaper i større grad behov for å oppsøke nødvendig kunnskap, både for å forstå egne livsomstendigheter og for å håndtere deres konkrete konsekvenser (Medina 34, 44). Dette peker mot en epistemisk asymmetri i tilgang til, behov for og håndtering av kunnskap, som hos Tjønne og Tind kommer til uttrykk i misforholdet mellom adoptivforeldrenes strukturelt muliggjorte uvitenhet og adoptertes behov for – men ofte vanskeliggjorte tilgang til – innsikt i egen bakgrunn. Dokumentpoesiens form synliggjør dermed hvordan strategisk ignoranse og institusjonell makt inngår i og opprettholder omsorgsregimet.

INSKRIPSJONSMAKT OG OMSKRIVNING AV LIV

Diktsamlingen *Norsk kjærleik* peker også utover seg selv. Den litterære bruken av adopsjonsdokumenter er et tilbakevendende grep i den adopsjonsdiasporiske samtidslitteraturen i Skandinavia som retter søkelyset mot spørsmål om transnasjonal adopsjon. Den medisinske og sosiale rapporten, med adoptivbarnets biografiske karakteristika, figurerer i en rekke verk på tvers av sjangre og språk, både autentisk gjengitt og estetisk bearbeidet. I Maja Lee Langvads debutdiktsamling *Find Holger Danske* (2006) gjengis dokumentet i scannet form og senere i satirisk omskrevet versjon: Fødested endres fra “Presumed to be born in Seoul City, Korea” til “Kastrup Lufthavn, Danmark” (Langvad 4). Boken kan forstås som en forløper for skandinavisk dokumentpoesi generelt, og for Tjønns arbeid spesielt: Samlingen består utelukkende av funnet materiale, bearbeidet i varierende grad, herunder approprierte spørreskjemaer, adopsjonsdokumenter, lovparagrafer, avisartikler og ordboksoppslag. Nettopp gjennom denne konsekvente bruken av dokumentmateriale fremstår verket mer gjenkjennelig og insisterende som interaksjonslyrikk enn Tjønns kombinasjon av de to lyriske hovednormene. Også hos Astrid Trotzig (1996), Geir Follevåg (2002), Sofia French

(2005), Camilla Ønvik Pedersen (2007), Patrik Lundberg (2013), Henrik Chetan Aspengren (2014), Anne Kyong-Sook Øfsti (2014), Synne Sun Løes (2020) og Eva Tind (2024) dukker tilsvarende rapporter opp i ulike materialiseringer.⁴ Trotsigs protagonist erkjenner at hun “vill ha fler dokument, mer fakta” (27) og Lundbergs jegforteller oppdager at adopsjonspapirene er fabrikkert idet han gjenforenes med sin koreanske far, som ifølge dokumentene skulle være død. Hos Tjønn figurerer rapporten på forsiden av romanen *Kinamann* – der et håndskrevet koreansk navn og et saksnummer (“k-nummer”) kan skimtes – og blir senere reproduisert som et dikt i *Kvit, norsk mann*:

*family chief: suh, jung-soo
relation to previous family chief: no record
father: no record
mother: no record
sex: male
date of birth: november 15, 1980 (presumed)
family origin: hanyang*

*this family suh and family origin hanyang
are given in accordance with permission
by the court of home affairs of seoul of this date
december 23, 1982*

til jul 1982 fekk eg eit nytt namn og ein ny fødselsdato
(Tjønn, *Kvit, norsk mann* 62)

I det første av de tre dokumentpoetiske Verdens Barn-diktene i *Norsk kjærleik* approprieres bruddstykker fra et Verdens Barn-brev. Brevet inneholder personopplysninger som tidligere ble introdusert i *Kinamann* og *Kvit, norsk mann*, og etablerer dermed en autotekstualitet – dialog mellom tekster

4 Se også den skotske forfatteren Jackie Kays diktdebut, med den talende tittelen *The Adoption Papers* (1991), skrevet fra perspektivet til en innenlandsadoptert med skotsk og nigeriansk opphav, samt den grafiske memoaren *Palimpsest: Documents from a Korean Adoption* (2019) av den svenske koreanskadopterte tegneserieskaperen Lisa Wool-Rim Sjöblom.

innenfor samme forfatterskap (Kolarov 1) – som videreutvikler forfatterens dokumentpoetiske praksis:

18. januar 1982 betalar foreldra mine
625 kroner i startgebyr til verdens barn

11. mai får foreldra mine brev om
en gutt som heter suh jung soo
og er født 15. november 1980
det står i brevet at det
foreligger ingen opplysninger om guttens bakgrunn
han har vært i holts varetekt fra november i fjor
og er på et barnehjem nå
i brevet står det at eg utviklar meg normalt
men at eg i det siste
ser ut til å være litt nedstemt og trist
og spiser ikke så godt
(Tjønns, *Norsk kjærleik* 25)

At nettopp denne dokumenttypen stadig reaktiveres i den adopsjonsdisporiske litteraturen, kan bero på dette dokumentets diffuse autoritet. Den koreansk-amerikanske antropologen Eleana Kim har vist hvordan adopsjonsdokumenter i en koreansk kontekst registrerer adopsjonsprosessen, men også aktivt produserer barnet som et bestemt sosialt og juridisk adopterbart subjekt. Sentralt står det såkalte *orphan hojuk*, et foreldreløseregister modellert etter det koreanske familierregisteret, der barnet i forkant av adopsjonen registreres med sin egen slektslinje, som i Tjønns dikt i *Kvit*, norsk mann: “*family chief: suh, jung-soo / relation to previous family chief: no record*” (Tjønns 62). Gjennom dette dokumentet løsriver staten barnet fra det eksisterende slektskapet og innskriver det som et frittstående, relasjonelt avsondret statssubjekt, et barn uten foreldre, uten genealogi og uten “koreansk” fortid (Kim, “My Folder” 466).

Selv om adopsjonspraksisen i kjølvannet av Koreakrigen (1950–1953) først ble legitimert gjennom en påstått krise knyttet til krigsbarn og barn med blandet opphav, besto flertallet av adoptivbarna allerede fra midten av 1960-tallet av barn med to koreanske foreldre. Mange ble betegnet som “økonomisk foreldreløse”, eller hadde ugifte mødre som, på grunn av fat-

tigdom, sosial stigmatisering og fraværende velferdsordninger, ble ansett uegnede til å oppdra barna sine. Samtidig bidro statlige hensyn til nasjonal sikkerhet, befolkningspolitikk og økonomisk utvikling til at transnasjonal adopsjon *gradvis* ble etablert og utvidet som en sosialpolitisk løsning gjennom 1970- og 1980-tallet. Til tross for disse skiftende sosiale og familiære realitetene fortsatte barna å bli kategorisert som “foreldreløse”, noe som synliggjør hvordan juridiske kategorier og humanitære ideologier er sammenfiltret i byråkratisk og offentlig diskurs (Kim, “My Folder” 458–459).

Slike dokumenter er ikke ment å fungere utover selve bortadopsjonen, men de får likevel en varig betydning ved å redusere biografisk kompleksitet til administrative kategorier som muliggjør eksklusiv tilhørighet i mottakerlandene. Papirarbeidet blir et avgjørende produkt og ikke bare et administrativt middel. Det er gjennom dokumentene barnet gjøres rettslig adopterbart, løsrevet fra tidligere relasjoner og innskrivningsbart i nye slektskaps- og tilhørighetsformer. Dokumentene konstituerer barnet som et subjekt som kan håndteres, forflyttes og gis mening innenfor statlige, byråkratiske og kulturelle rammer. Samtidig bidrar dokumentenes ofte mangelfulle og fabrikkerte opplysninger til å produsere et permanent nærværende fravær av biografisk kunnskap. De koreanskspråklige adopsjonsdokumentene, som kun det koreanske adopsjonsbyrået besitter, kan få en enigmatisk tiltrekningskraft nettopp fordi tilgangen til dem er begrenset, og fordi de fremstår som både autoritative og uleselige (Kim, “My Folder”, 456). Det er denne spenningen mellom dokumentets påståtte sannhetskrav og dets epistemiske utilstrekkelighet som er med på å gjøre adopsjonspapirene til et tilbakevendende litterært motiv for forfattere med adopsjonsbakgrunn.

Med Latour kan vi betrakte dokumentene som inskripsjoner, som han ser på som tekstlige spor som produserer og stabiliserer sosiale realiteter gjennom standardisering og sirkulasjon. Slike dokumenter fungerer som “immutable mobiles”: flyttbare, varige og autoritative enheter som kan sirkulere mellom institusjoner og fungere som handlingsgrunnlag på avstand. “Ved å arbeide utelukkende med papirer,” skriver Latour, “med skjøre inskripsjoner som er uendelig mye mindre enn det de er utvunnet fra, er det likevel mulig å utøve dominans over alle ting og alle mennesker” (Latour 30). I en adopsjonskontekst blir dette tydeliggjort gjennom stemplede og

signerte tildelingsbrev, kontrakter, gebyrer, transaksjoner, rapporter og pass som etablerer slektskap og tilhørighet performativt. Samtidig kulminerer ikke dokumentenes oversettelsesarbeid i én stabil identitet, men i et sett av delvis inkompatible inskripsjoner. Det nye statsborgerskapet og passet fastsetter en entydig vestlig juridisk identitet i nåtid og fremtid, men denne inskripsjonen annullerer ikke de tidligere dokumentene, som forblir operative som arkiviske spor. Når slike dokumenter reaktiveres i litterære verk, oppstår en strukturell konflikt som blir estetisk erfarbar. Dokumentene rekontekstualiseres fra administrativt handlingsgrunnlag til kritisk minnemateriale. I tråd med Leongs beskrivelse av dokumentpoesiens potensial innebærer denne re-presentasjonen en forskyvning av dokumentets autoritet. Det som i byråkratisk sirkulasjon fremstår stabilt, sannferdig og berettiget, blir i litteraturen lesbart som feilbarlig, kontingent og ideologisk betinget. En slik dokumentpoetisk praksis utfordrer den offisielle historien ved å kaste nytt lys over dokumenter som "legitimerer våre individuelle og kollektive identiteter, og som opprettholder våre kulturelle minner" (Leong 2).

PAPIR OG HJERTE: NORSKHET SOM OMSORGSBETINGELSE

Norsk kjærleik åpner med en epigraf, som er et sitat fra partileder Siv Jensens tale på Fremskrittspartiets landsmøte 27. april 2018: "De er kanskje norske på papiret, men de er det ikke i hjertet" (sitert i Skjetne og Aaser 4). Epigrafen etablerer et ladet skille mellom formell og "ekte" tilhørighet, og fungerer samtidig som et dokumentpoetisk frempek. Formuleringen er fra en politisk tale, senere publisert og sirkulert i ulike medier og formater, kursivert og linjedelt som om den var et av samlingens dikt, og introduserer samlingens grunnleggende spenningsforhold mellom formalisert og affektiv tilhørighet. Denne innlemmelsen av høyrepopulistisk retorikk kan også ses som en intertekstuell kobling til *Find Holger Danske*, hvor Langvad approprierer Dansk Folkepartis pamflett *Danmarks fremtid – dit land, dit valg* (Langvad 52).

Epigrafens motsetning mellom papir og hjerte aktiverer en logikk som kulturteoretikeren Paul Gilroy beskriver som etnisk absolutisme: en

gruppelogikk der etniske forskjeller forstås som absolutte og naturlige, og der folk, kultur, nasjon og territorium tenkes å høre naturlig sammen. Nasjonen kan dermed forstås som et kulturelt homogent “community of sentiment”, der tilhørighet forankres i felles historie, avstamning og en dypere nasjonal samhörighet enn hva statsborgerskap, medborgerskap og integrering alene kan etablere (Gilroy 66). I Jensens formulering er norskhet på papiret derfor utilstrekkelig hvis den ikke også kan bekreftes “i hjertet”. Men å være norsk “i hjertet” fremstår ikke her som et bilde på en indre lojalitet og samhörighet som faktisk kan oppnås gjennom integrering. Uttrykket fungerer snarere som en eufemisme for en rasialisert forestilling om “naturgitt” norskhet og nasjonal tilhørighet.

Metaforene “papir” og “hjerne” etablerer dermed et kontrastpar som, i Jensens politiske kontekst, mistenkeliggjør formell norskhet hos grupper som hevdes å mangle “indre” lojalitet til “norske verdier”. I *Norsk kjærleik* får denne metaforikken en særegen resonans fordi adopsjonspraksisen faktisk lykkes i å produsere assimilt norskhet gjennom *papirarbeidet* der navn og familieforhold endres og en ny norsk genealogi etableres, samtidig som statsborgerskap tildeles. Papiret og hjertet fungerer ikke som motsetninger i den migrasjonsformen som adopsjon representerer, men som komplementære størrelser. Hos Jensen er papiret utilstrekkelig fordi det bare betegner formell tilhørighet. Hos Tjønn er papiret derimot selve teknologien som skal produsere “hjertet”: Adopsjonsdokumentene legitimerer og muliggjør assimilasjonen som skal garantere barnets affektive, kulturelle og genealogiske norskhet. Samtidig påstår diktene at assimilasjonen aldri fullt ut opphever den adoptertes rasialiserte lesbarhet som fremmed.

Den dissonantiske metaforikken angir samlingens grunntone og etablerer et sett strukturerende dualiteter: geografisk mellom øst/vest og lokalt/globalt; nasjonalt mellom koreansk/norsk og vi/de; ontologisk mellom ekte/falsk og naturlig/kunstig; og institusjonelt mellom marked/familie og privat/offentlig. I diktene utfoldes dette organiserende prinsippet gjennom appropriering av Jensens stilfigur og metaforikk – “eg er tjønn på papiret / men er eg tjønn i hjertet?” (99) – men også gjennom en rekke sammenstillinger av assosierte dissonantiske motsetninger, slik det allerede kommer til uttrykk i metaforen på første side: “kjærleik er å kjøpe eit barn” (9). Diktene

utforsker disse motsetningene, innvevd i og frembrakt av adopsjonsprosessen, ved å vise hvordan omsorgspraksisen – og kjærligheten som en *norsk* ressurs på mikro- og makronivå – settes i arbeid for å mildne eller tildekke motsetningene, slik at adoptivbarnet kan bli helnorsk “i hjertet”.

Frp-lederens formulering insinuerer at grupper som formelt er innlemmet i staten, likevel ikke hører til i nasjonen eller folket, fordi de mangler en iboende egenskap som gir adgang til ubetinget tilhørighet i morstatens affektive fellesskap. I britisk kontekst minner Charman om at velferdsstatens omsorg, selv om den siden etterkrigstiden ofte har blitt tatt for gitt, i praksis har vært preget av flere tiår med systematisk forskjellsbehandling. Hun viser blant annet til litteraturviteren Jacqueline Rose, som i *Mothers* (2011) beskriver hvordan mødre med innvandrerbakgrunn har blitt “holdt ansvarlige for verdens onder, oppløsningen av det sosiale fellesskapet og trusselen mot velferden og nasjonens helse” (sitert i Charman xx–xxi).

I Jensens konstruksjon av vi-og-de faller de adopterte innenfor vi-et når uttalelsen leses i sin opprinnelige kontekst, som gjelder muslimske nordmenn som angivelig “mener at Koranen står over norsk lov” (sitert i Skjetne og Aaser 4). Til tross for at adopterte teknisk sett kan regnes som førstegenerasjonsinnvandrere, har de i liten grad blitt forstått som migranter. Dette gjenspeiles i at transnasjonal adopsjon lenge har vært underbelyst i forskning på etnisitet, migrasjon og diaspora. Denne forflytningen av barn over landegrenser har derfor lenge blitt kalt “the quiet migration” (Myong, “I Never Knew”; Weil). Adopterte har snarere blitt konstruert som verdige omsorgsmottakere, skjermet fra innvandringsdiskursen, gjennom forestillingen om dem som en “kjærlighetsgave”, slik den danske adopsjonsforskeren Lene Myong beskriver i “Adoption er en kærlighedsøkonomi” (32), og som objekter for filantropiske rednings- og assimileringsfantasier (Hübinette og Arvanitakis 700). Gavemetaforen rommer imidlertid en dobbelthet: Den adopterte kan betraktes som en dyrebare gave, men også som en utbytbar vare (Kim, *Adopted Territory* 95).

Med affektteoretikeren Sara Ahmed kan denne konstruksjonen forstås som en fetisering av den fremmede, der den adopterte gjøres til en abstrakt, affektiv og moralsk figur, løsrevet fra de historiske og politiske forholdene som produserer både fremmedhet og migrasjon (3–6). Slik

trer den adopterte frem i en privilegert migrantposisjon, særlig i kontrast til høyrepopulismens mistenkliggjorte migranter: som en ønsket og assimilerbar figur i den norske kjernefamilien, som den mest ikke-fremmede av de fremmede. Men denne formen for inkludering bidrar samtidig til å opprettholde hierarkisering av norskhet, der tilhørighet betinges av best mulig tilpasning til de enhver tid gjeldende indre og ytre kriteriene for norskhet. Logikken som medregner adopterte i nasjonsfellesskapet – og som forutsetter at de fornekte grunnleggende deler av sitt eget selv for å bli et nytt, formbart subjekt (Prattes og Myong 173) – blir den samme som utelukker andre migranter fra det. Den vellykkede assimileringen som den adopterte representerer, forutsetter imidlertid en *ensom* migrasjon – en prosess som ifølge litteraturviteren Eli Park Sorensen produserer “nye, blanke rene subjekter, frigjort fra enhver spesifikk referanseramme og åpne for en radikalt ny natalitet” (Sorensen 11). Det er denne abrupte og komplekse, men samtidig kjærlige og naturaliserte omsorgspraksisen som mange av Tjønns dikt i *Norsk kjærleik* dveler ved:

å få eit barn
som ikkje liknar på deg sjølv
å fostre opp dette barnet
akkurat som ditt eige barn
å kalle dette barnet for ditt barn
som om du hadde fødd det sjølv
(Tjønn 81)

Diktene uttrykker undring og perpleksitet over det naturliggjorte og samtidig åpenbart konstruerte i og med adopsjonen: “eg er tre år / nokre dagar tidlegare var eg suh jung soo og koreansk / no er eg / brynjulf jung tjønn og norsk” (40). Navngivning og oppdragelse som adoptivforeldrenes egne-fødte er avgjørende grep i omsorgsarbeidet med å naturalisere transformasjonen og likestille norskheten i hjertet med den på papiret. I både *Norsk kjærleik* og *Kvit, norsk mann* fremstår adoptertes norskhet, i lys av hverdagsrasisme og hatkriminalitet, som et tvetydig privilegium. For heller ikke den assimilerende omsorgspraksisen i den eksepsjonelle velferdsstaten gjør den adopterte fullt og ubetinget norsk, men posisjonerer den adopterte som et subjekt som forventes å bli lik majoriteten, men aldri helt, slik den

postkoloniale teoretikeren Homi K. Bhabha formulerer det: “*as a subject of difference that is almost the same, but not quite*” (Bhabha 86). Diktene etterlater liten tvil om at den adopterte oppleves som “norsk nok” og ubetinget tilhørende i adoptivforeldrenes blikk. Men nettopp denne anerkjennelsen aktualiserer spørsmålet om foreldreomsorgen samtidig implisitt forutsetter at den adopterte også faktisk fremstår som og vedvarende bekrefter seg som tilstrekkelig, eller “mest mulig”, norsk. Slik destabiliserer diktene forestillingen om et motsetningsforhold mellom etnonasjonalistisk tankegods og den tilsynelatende progressive, fargeblinde adopsjonspraksisen.

MIN KIM: BREVFORMEN SOM EPISTEMOLOGISK OMSORGS PRAKSIS

Der *Norsk kjærleik* iscenesetter en ensom forhandling mellom subjekt og arkiv, er Eva Tinds roman *Min Kim* (2024) strukturert rundt en brevveksling mellom to adopterte. Romanen er komponert som en metafiksjonell kunstnerroman, der jegfortelleren – den femtiårige forfatteren Eva Tind – gjennom dagboknotater, erindringer og reiseskildringer, med den gjenetablerte brevvekslingen med medadopterte Gull-Mai som overordnet ramme, skriver frem deres adopsjonshistorier:

Gull-Mai, jeg begynner at skrive, men kan ikke lade være med at græde. Mit midterste barn træder ind ad døren, og jeg sidder fortabt i mig selv, i vores historie. Jeg er hans mor, en mor, der forsvinder fra ham ind i din historie, som var den min. Vores historie, mindst 200.000 koreanske børn, der siden 1960'erne er adopteret ud af Korea, afskåret fra moderskabet, spredt ud over hele verden med fly. Det er en mors opgave at brede sine arme ud og omslutte barnet. Jeg er en mor, men det er umuligt, hvordan favner jeg 200.000 afskårne koreanere?

– Det er patetisk, det er slet ikke min historie, siger jeg.

– Ikke? svarer mit midterste barn. (31)

Denne strukturen muliggjør en utforskning og iscenesettelse av omsorg som oppstår horisontalt mellom adopterte, som et alternativ til omsorgen som ytes av stat og adoptivfamilie: “Din historie er ikke min at fortælle. Jeg fletter de dele ind, du giver mig i breve, i samtaler, løsrevne setninger og erindringer, men mine ord er slet ikke tilstrækkelige til at fortælle hele

dit liv" (154). Relasjonen mellom Eva og Gull-Mai kan i denne forstand leses synekdochisk, som et konsentrert uttrykk for et diasporisk kollektiv av adopterte. Evas eget morskap aktualiserer og forsterker samtidig impulsen til å utvide omsorgens rekkevidde og rette den mot andre adopterte.

Romanen etablerer tidlig et felles utgangspunkt: Eva og Gull-Mai ankom Danmark på samme fly i 1975, som henholdsvis Nam Sook og Min Kim. Deres livsløp har imidlertid utviklet seg i ulike retninger, noe Eva først blir klar over etter å ha gjenopptatt kontakten med Gull-Mai etter flere tiårs avbrudd. Eva vokste opp i det hun selv beskriver for Gull-Mai som et "generøst og trygt hjem" (56), og i bokens nåtidsplan, som er lagt til omkring bokens utgivelsesår, gjøres det også et poeng av at forholdet til adoptivmoren, som for Tjønns diktjegg, er som det alltid har vært – intakt: "hun blev og stadig er: min mor" (12). "Adoptivforældre" oppleves som et forbudt "skældsord" som Eva aldri ville brukt om dem: "Jeg vover kun at gøre det i min dagbog i vrede, men jeg siger det aldrig højt" (51). Selv om Eva aldri har "mærket nogen vaklen" i adoptivmorens kjærlighet, insisterer hun nå på retten til å anerkjenne og sørge over at "den dag noget helede i hende, bristede noget i mig, noget, der aldrig heler" (75). Den naturaliserte omsorgspraksisen, innrettet mot å reparere bristen som oppstod ved adopsjonen, beskriver hun slik:

At vokse op i en kærlig jysk kernefamilie som et velfungerende brunt barn, der af næsten alle, inklusive mig selv, blev opfattet som hvid, har altid stået i ubønhørlig kontrast til den indre murrende følelse af, at for at lykkes som dansker skulle min koreanske oprindelse tømmes for al betydning. Min oprindelige rod var blevet revet op, og fremtidsjorden var klappet glat af omsorgsfulde hænder. (46)

I denne prosessen bringes både individet og det "ikke-vestlige" inn i den danske livsverden på en måte som fremmedgjør barnet og adoptivfamilien fra barnets opprinnelse som mulig kilde til mening. Gull-Mai forteller om en tilsvarende omsorgspraksis, i brevs form, men i skarp kontrast også om grov omsorgssvikt og overgrep. Midtveis i romanen remigrerer hun til Korea og tar tilbake sitt koreanske navn, Min Kim. Romanens to livshistorier flettes sammen og nyanserer forestillingen om adopsjon som en entydig omsorgspraksis. Selv om Gull-Mais historie kan fremstå som

et særtilfelle – eller som overdramatisert i noens øyne – viser tall fra SSB at nær én av ti transnasjonalt adopterte i Norge har hatt barnevernstiltak etter ankomst til landet i perioden 1996–2021 (Skadberg og Lie 291), noe som peker mot at adopsjonspraksisen også kan gi opphav til sårbarheter den er ment å avhjelpe.

I motsetning til Tjønns dokumentpoetiske prosjekt, der de *døde* med-adopterte skrives frem fra arkivet⁵ – “over brua der / arve beheim karlsen flykta under” (54) – gestalter *Min Kim* et levende fellesskap mellom adopterte. Brevvekslingen etablerer et epistemologisk rom der adopsjonskunnskap produseres dialogisk, snarere enn i individuelle fremstillinger. Teksten gir slik litterær form til det Kim betegner som *adoptee kinship*: et affektivt og sosialt fellesskap mellom adopterte, forankret i adopsjonens strukturelt betingede vilkårlighet og i delte erfaringer av familieseparasjon, biografiske og kulturelle brudd, og transnasjonalitet (*Adopted Territory* 85–86). Et slikt kunnskapsfellesskap kan fungere som et korrektiv til den strategiske ignoransen som Tjønns dikt belyser, ved å utvikle tolkningsressurser for adopsjonsdiasporiske problemstillinger som ellers forblir underkjente.

ARKIVBEGJÆR OG BIOGRAFISK BRUDD

Som i *Norsk kjærleik* spiller adopsjonsdokumentene en sentral rolle i *Min Kim*, men gis en annen funksjon. Hos Tjønn fremtrer dokumentene primært som institusjonelle inskripsjoner som produserer og stabiliserer identitet på avstand. Hos Tind blir dokumentene samtidig gjenstand for et eksplisitt arkivbegjær: et sterkt ønske om tilgang, eierskap og kontroll over egen biografi. Evas opptatthet av adopsjonspapirene og byråmakten kan med Derridas begrep *archive fever* forstås som et begjær etter opprinnelse, sammen-

5 I *Kvit, norsk mann* lød det slik: “eg spring ikkje i mørkret / eg sit i mørkret / og les om / arve / benjamin / johanne / eg skriv dei fram / på det lyse papiret / det kvite papiret” (31). Indiskadopterte Arve Beheim Karlsen (17) døde i 1999 etter å ha blitt jaget med rasistiske trusler og senere funnet druknet i Sogndalselva, norsk-ghanesiske Benjamin Hermansen (15) ble i 2001 drept i et rasistisk motivert knivdrap i Oslo, og kinesiskadopterte Johanne Zhangjia Ihle-Hansen (17) ble i 2019 drept av sin stebror Philip Manshaus før hans høyreekstreme terrorangrep i Bærum.

heng og ontologisk forankring (Derrida 57), utløst av den diskontinuiteten adopsjonspraksisen har innført i hennes livshistorie. Livsovergangene er dokumenterte, men utilstrekkelige som kilder til en fortellbar sammenheng. Den adoptertes gjentatte vending mot arkivet kan dermed leses som et begjær som produseres og opprettholdes av arkivet selv (Derrida 17): et forsøk på å stabilisere identitet gjennom dokumentasjon, som samtidig forblir uforløst fordi arkivet aldri kan levere den stabiliteten, opprinnelsen og helheten det lover.

Eva beskriver hvordan hun allerede som barn oppfatter adopsjonspapirene som "mine papirer", fordi de "omhandler mig, og derfor tilhører mig". Særlig brevet fra dronning Margrethe, der hennes danske statsborgerskap bekreftes "sort på hvitt", gir en følelse av anerkjennelse og trygghet. Samtidig viser romanen hvordan dette arkivbegjæret fører til kafkaske møter med byråmakten. Eva beskriver da hun som 21-åring foretar sin første Koreareise, hvor hun på besøk hos det koreanske adopsjonsbyrået blir presentert for de samme papirene som fra det danske byrået, men også "fem ark" hun aldri hadde sett før, særlig "ét ekstra papir, der sprang i øjnene", med hennes koreanske fars navn, adresse og telefonnummer, men som hun nektes innsyn i fordi de er "fortrolige" og bærer et "rødt stempel". Scenen kulminerer i et raseriutbrudd mot byråets saksbehandler: "Det er MINE papirer. Det er mit liv. Jeg har ret til en kopi!" (196).

Denne scenen levendegjør det Kim beskriver som adoptertes strukturelle underordning i statlig og byråkratisk kunnskapskontroll. Dokumentene lover opprinnelse, sammenheng og sannhet, men produserer i stedet nye former for uleselighet og avmakt. I stedet for å føre tilbake til en "autentisk" fortid, leder arkivet dypere inn i det Kim kaller *statens illegibilitet* ("My Folder" 469). Min Kim gjør denne erkjennelsen affektivt tilgjengelig, samtidig som romanen avdekker hvordan omsorgslogikken legitimerer denne kunnskapsasymmetrien. Hemmeligholdet fremstilles som beskyttelse, av hele "adopsjonstriangelet" (Lindgren 14) – den adopterte, adoptivfamilien og den opprinnelige familien – og bidrar samtidig til å stabilisere relasjonen mellom dem.

Romanen tilbyr også presise gestaltninger av hvordan den assimilerende omsorgslogikken internaliseres av adopterte selv. Eva reflekterer

over hvordan enhver interesse for opprinnelse, ethvert spørsmål om Korea, risikerer å bli lest som et tegn på omsorgssvikt, tilknytningsvansker eller utakknemlighet hos den adopterte. Hun erindrer møter med andre adopterte som instinktivt og preventivt markerer avstand til det som kunne forent dem: "Jeg har mødt et utal af koreansk adopterede, der med det samme de ser mig, har brug for at lægge afstand til deres ophav, som en forebyggelse mod spørgsmål" (Tind, *Min Kim* 89–90). I en av romantekstens mange adresseringer til Gull-Mai, forteller Eva om en annen medadoptert, som fikk "sine adoptionspapirer brændt i en gryde. Det var et kærlighedsritual, forældrene udførte for at markere, at det, hun kom fra, ingen betydning havde" (157). Innen et slikt omsorgsregime risikerer interesse for opphav og fødeland å bli patologisert (Myong og Bissenbakker), enten som uttrykk for tilknytningsvansker hos barnet eller som tegn på omsorgssvikt hos adoptivforeldrene. Forventningen om å bekrefte adopsjonen som et entydig gode fungerer dermed som en reguleringsmekanisme for tilhørighet, både i familien og i morstaten.

Samtidig åpner romanen for en alternativ forståelse av omsorg, der forbundethet overskrider idealet om "clean break" og assimilerende re-parasjon. Gjennom relasjonene til Gull-Mai, den koreanske familien og adoptivforeldrene utvikler romanen et perspektiv der omsorg ikke lenger er knyttet til eksklusivitet og erstatning, men til forbundethet. Dette perspektivet artikuleres eksplisitt i jegfortellerens avsluttende refleksjoner over maorienenes slektskapsbegrep *whakapapa*, der slektskap forstås som et nettverk av relasjoner mellom mennesker, steder og historier. Et menneske uten kjennskap til sin *whakapapa* fremstår som ansiktsløst og ugjenkjennelig. Forbundethet privilegeres fremfor eierskap og adskillelse: "hvis en maorikvinde føder et barn, hun ikke kan passe, og giver det til mig, bliver vi forbundet" (402). I denne forstand blir det å gi et barn videre en handling som etablerer varige forbindelser, forpliktelser og fellesskaper. Eva formulerer her en foreldreomsorg som ikke krever utslettelse av tidligere bånd for å legitimere nye. Slik peker *Min Kim* utover den skandinaviske morstatens normative rammer. Der velferdsstatens omsorg privilegerer entydige, håndterbare subjektposisjoner, åpner Tinds roman for en omsorg som anerkjenner ambivalens og forbundethet, fremfor en praksis

som strategisk ignorerer de bruddene og sammenfiltringene adopsjonen produserer.

OMSORGENS TVETYDIGGJØRING I MORSTATEN

Denne artikkelen har undersøkt hvordan samtidslitteraturens formgrep artikulterer omsorgsargumenter i lys av transnasjonal adopsjon innenfor rammene av den norske og den danske velferdsstaten. Gjennom komparative nærlesninger av Brynjulf Jung Tjønnns *Norsk kjærleik* og Eva Tinds *Min Kim* har jeg vist hvordan omsorg i adopsjonsfamilien fungerer som en institusjonelt forankret regulering av slektskap, subjektivitet og nasjonal tilhørighet, samtidig som den assimilerende omsorgspraksisen naturaliseres gjennom en miming av biogenetiske familierelasjoner.

I *Norsk kjærleik* synliggjøres omsorgens betingelser gjennom dokumentpoetisk appropriering av byråkratiske tekster, saksdokumenter og merkantil terminologi. Diktene belyser hvordan adopsjonens omsorgslogikk hviler på et assimileringssideal om eksklusiv tilhørighet, der omsorg forutsetter at brudd, tap og opprinnelige familierelasjoner nedtones, trivialiseres, avpolitiseres eller omskrives. Omsorg fremtrer her som en praksis som inkluderer gjennom eksklusjon. Diktene viser samtidig hvordan omsorgen i adoptivfamilien kan fremstå som genuin og gjensidig, noe som både muliggjør tilknytning til familie og nasjon og bidrar til å tildekke omsorgspraksisens tvetydighet.

Min Kim utvider Tjønnns forhandling mellom subjekt og arkiv gjennom brevformen, som lar romanen etablere et relasjonelt og dialogisk epistemologisk rom der adopsjonskunnskap produseres i fellesskap mellom adopterte. Romanen viser også hvordan omsorgens normative rammer internaliseres av adopterte selv, i form av forventninger om takknemlighet, lojalitet og fortieelse, og hvordan avvik fra denne normen risikerer å bli patologisert. Romanen åpner for en alternativ omsorgspraksis som anerkjenner og rommer bruddene adopsjonspraksisen produserer, fremfor å strategisk ignorere eller reparere dem.

I lys av Charmans begrep om morstaten kan begge verkene leses som litterære utforskninger av hvordan velferdsstatens omsorg opererer i de

mest intime relasjoner. Den adopterte trer frem som en favorittmigrant: en fremmed som faktisk kan innlemmes i familien og nasjonen, men bare gjennom en assimilasjon som bekrefter det hvite nordiske følelsesfellesskapet som innlemmelsen tilsynelatende utfordrer. Som analytisk figur avdekker favorittmigranten hvordan etnisk absolutisme også virker gjennom betinget inkludering, ikke bare gjennom eksplisitt ekskludering: Den adoptertes kroppstegn er like fullt lesbare som avvik fra den usynliggjorte normen for hvem som "egentlig" hører til. Som feministisk teori lenge har påpekt, står det private og familiære aldri utenfor politikken og institusjonenes rekkevidde. *Norsk kjærleik* og *Min Kim* artikulere argumenter om hvordan velferdsstatlig omsorg former subjektivitet, slektskap og nasjonal tilhørighet gjennom dokumenter, språk og normative forventninger, samtidig som de åpner for å tenke det naturaliserte omsorgsregimet på nytt.

Denne lesningen gjør ikke krav på å være representativ for adoptivfamilier utenfor de to verkene, men undersøker hvordan bestemte historiske og normative omsorgsidealer artikuleres og problematiseres gjennom verkenes estetiske formgrep. Adopsjonsforskning har dessuten påvist betydelig variasjon i motivasjoner, praksiser og selvforståelser over tid, noe som illustreres av den nederlandske adopsjonsforskeren René Hoksbergens (2000) grove inndeling av etterkrigstidens adoptivforeldre i tre generasjoner: den tradisjonalistiske (1950–1970), den idealistiske (1970–1985) og den realistiske (etter 1985). I forlengelsen av dette kan den strategiske ignoransen som er identifisert i materialet, nyanseres i lys av det kulturhistoriker Nina Witoszek og jurist Eva Joly betegner som en norsk "overtillit til statlige institusjoner" (12). Ifølge dem kan en slik tillitskultur fremme en passiviserende forestilling om at "man lever i den beste av alle mulige verdener" (16), slik at feil, svikt og unnlaterelser lettere forstås som tilfeldige eller "naturlige" hendelser enn som forhold noen kan holdes ansvarlig for.

Audun Mortensen er ph.d.-stipendiat ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo. Han forsker på skandinavisk diasporisk litteratur av koreanskadopterte forfattere fra 1990-tallet til i dag, med vekt på transnasjonalitet og litterær form. Han har senest publisert artikkelen "Koreanske ekko: Transnasjonalitet i skandinavisk adopsjonslitteratur (1996–2024)" i *Slagmark* 90 (2026).

ARKIVBEJÆR, BYRÅMAKT OG OMSORGSLOGIKK
I NORSK KJÆRLEIK OG MIN KIM

The article examines how an assimilative logic of care, grounded in the Scandinavian welfare state's self-conception, is articulated and problematized in Brynjulf Jung Tjønn's poetry collection *Norsk kjærleik* (2024) and Eva Tind's novel *Min Kim* (2024). It shows how the transnational adoptee emerges as a desired but conditionally included migrant figure within racialized and affective regimes of belonging. Through comparative close readings, the article analyses how documental and epistolary formal strategies render care visible as an institutionally regulated practice that produces kinship, subjectivity, and national affiliation. Tjønn's *Norsk kjærleik* makes bureaucratic power and strategic ignorance legible by appropriating adoption documents and commercial terminology, showing how care can include through exclusion by presupposing a "clean break" from the first family. Tind's *Min Kim* establishes a dialogic epistemic space in which adoptees develop a relational community that challenges the normative logic of care. The novel simultaneously stages an archival desire prompted by the protagonist's biographical discontinuity and demonstrates how institutional knowledge control restricts access to personal history. Drawing on Richard Walsh's concept of the literary work's "argument", the article shows how the works' thematization of care emerges as a product of their formal strategies and thereby establishes a distinct literary mode of cognition. The comparative approach situates the texts within a broader trend in Scandinavian postmigrant and diasporic writing, advancing a mode of reading that emphasizes the interplay between form and content rather than reducing the works to documentary testimony. While the lyrical speaker in *Norsk kjærleik* explores the adoptee's position within the receiving country's regime of care, *Min Kim* articulates alternative, transnational, and collective forms of care and knowledge that reconfigure the normative framework governing adoption.

KEYWORDS

NO: transnasjonal adopsjon, velferdsstat, omsorg, nordisk samtidslitteratur, migrasjon

LITTERATUR

- Ahmed, Sara. *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality*. Routledge, 2000.
- Allouche, Lea. *Skandinavisk antiracistisk projektpoesi: En læsning af Burcu Sahins Blodbok* (2022), Shadi Angelina Bazeghis *Flowmatic* (2020) og Sumaya Jirde Alis *Når jeg ser havet, slokner lyset* (2021). Doktorgradsavhandling, Universitetet i Oslo, 2024.
- Aspengren, Henrik Chetan. *En dag i Delhi: Om viljan att slå rot*. Norstedts, 2014.
- Bains, Priya. "Nyhetsbrev nr. 114: Priser og deres kritikere." *Vinduet*, 1. nov. 2024. www.vinduet.no/nyhetsbrev/priser-og-deres-kritikere-nyhetsbrev-nr-114.
- Bhabha, Homi K. *The Location of Culture*. Routledge, 1994.
- Borge, Arne. "Om litteraturen skal være viktig, må den først og fremst være god." *Morgenbladet*, 30. okt. 2024, s. 42–43.
- Charman, Helen. *Mother State: A Political History of Motherhood*. Allen Lane, 2024.
- Derrida, Jacques. "Archive Fever: A Freudian Impression." Oversatt av Eric Prenowitz. *Diacritics*, vol. 25, nr. 2, 1995, s. 9–63. <https://doi.org/10.2307/465144>.
- Einarson, Ingvil. "Adopsjon har også en historie." *Adopsjon: Om adopsjon av utenlandske barn*, redigert av Ingvil Einarson, Friundervisningens forlag, 1989, s. 147–153.
- Eriksen, Kasper Emil Rosbjørn. *A Scandinavian Way of Adoption? A Comparative Historical Study of Transnational Adoption in Denmark, Norway, and Sweden during the Late Half of the 20th Century*. Doktorgradsavhandling, European University Institute, 2024.
- Follevåg, Geir. *Adoptert identitet*. Spartacus, 2002.
- Fricker, Miranda. *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing*. Oxford UP, 2007.
- French, Sofia. *På jakt etter Mr Kim i Seoul*. Wahlström & Widstrand, 2005.
- Friedman, Susan Stanford. "Why Not Compare?" *Comparison: Theories, Approaches, Uses*, redigert av Rita Felski og Susan Stanford Friedman, Johns Hopkins UP, 2013, s. 34–45.
- Gilroy, Paul. *There Ain't No Black in the Union Jack: The Cultural Politics of Race and Nation*. Routledge, 2002 [1987].
- Heiberg, Katrine. "Aldri komme forbi annerledesheten." *Morgenbladet*, 7. okt. 2022, s. 52–53.
- Hoksbergen, René. "Changes in Attitudes in Three Generations of Adoptive Parents: 1950–2000." *Intercountry Adoption: Developments, Trends and Perspectives*, redigert av Peter Selman, British Agencies for Adoption & Fostering, 2000, s. 86–102.
- Hübinette, Tobias. *Comforting an Orphaned Nation: Representations of International Adoption and Adopted Koreans in Korean Popular Culture*. Jimoondang, 2006.
- Hübinette, Tobias. "Idag har Danmark och Norge i praktiken upphört med sina utlandsadoptioner." tobiashubINETTE.wordpress.com, 16. jan. 2024, <https://tobiashubINETTE.wordpress.com/2024/01/16/idag-har-danmark-och-norge-i-praktiken-upphort-med-sina-utlandsadoptioner>.
- Hübinette, Tobias, og James Arvanitakis. "Transracial Adoption, White Cosmopolitanism and the Fantasy of the Global Family." *Third Text*, vol. 26, nr. 6, 2012, s. 691–703.
- Kay, Jackie. *The Adoption Papers*. Bloodaxe Books, 1991.
- Kim, Eleana J. *Adopted Territory: Transnational Korean Adoptees and the Politics of Belonging*. Duke UP, 2010.

- Kim, Eleana J. "My Folder Is Not a Person: Kinship Knowledge, Biopolitics, and the Adoption File." *The Cambridge Handbook of Kinship*, redigert av Sandra Bamford, Cambridge UP, 2019, s. 451–480.
- Kim, Tong-hyung. "South Korea's Truth Commission Says Government Responsible for Fraud and Abuse in Foreign Adoptions.." *AP News*, 26. mars 2025. <https://apnews.com/article/south-korea-adoptions-responsibility-fraud-abuse-67970ea6e153e-7cbb63d5b4bc29325f4>.
- Kolarov, Radosvet. *Repetition and Creation: Poetics of Autotextuality*. Routledge, 2021.
- Kopreitan, Thula. "Pratsam poesi. Dikta risikerer å berre vere berarar av eit bodskap." *NRK.no*, 26. sep. 2024. https://www.nrk.no/kultur/anmeldelse_-_norsk-kjaerleik_-_av-brynjulf-jung-tjonn-1.17052198.
- Körber, Lill-Ann, og Ebbe Volquardsen. "Nordischer Exzeptionalismus." *Nordeuropa. Handbuch für Wissenschaft und Studium*, redigert av Bernd Henningsen, Rombach Wissenschaft, 2023, s. 74–80.
- Langvad, Maja Lee. *Find Holger Danske*. Borgens Forlag, 2006.
- Larsen, Peter Stein. *Digitets retorik: Indføring i moderne verdenslyrik*. Forlaget Spring, 2025.
- Larsen, Peter Stein. *Drømme og dialoger: To poetiske traditioner omkring 2000*. Doktorgradsavhandling, Syddansk Universitetsforlag, 2009.
- Latour, Bruno. "Visualisation and Cognition: Drawing Things Together." *Knowledge and Society: Studies in the Sociology of Culture Past and Present*, redigert av H. Kuklick, vol. 6, JAI Press, 1986, s. 1–40.
- Leong, Michael. *Contested Records: The Turn to Documents in Contemporary North American Poetry*. University of Iowa Press, 2020.
- Lindgren, Cecilia. *Internationell adoption i Sverige: Politik och praktik från sextiotial till nitiotial*. Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, 2010.
- Lundberg, Patrik. *Gul utanpå*. Rabén & Sjögren, 2016 [2013].
- Løes, Synne Sun. *Er du lykkelig, søster?* Cappelen Damm, 2020.
- McKee, Kimberly D. *Disrupting Kinship: Transnational Politics of Korean Adoption in the United States*. University of Illinois Press, 2019.
- McKee, Kimberly D. "The Consumption of Adoption and Adoptees in American Middlebrow Culture." *Biography*, vol. 42, nr. 3, 2019, s. 669–692. <https://doi.org/10.1353/bio.2019.0065>.
- Medina, José. *The Epistemology of Resistance: Gender and Racial Oppression, Epistemic Injustice, and Resistant Imaginations*. Oxford University Press, 2013.
- Mossefinn, Eirik Riis. "Kjøpt kjærlighet." *Klassekampen Bokmagasinet*, 28. sep. 2024, s. 3.
- Myers, Kit W. *The Violence of Love: Race, Family, and Adoption in the United States*. University of California Press, 2025.
- Myong, Lene. "Adoption er en kærlighedsøkonomi." *Asterisk*, nr. 66, 2013, s. 32–33.
- Myong, Lene. "I Never Knew: Adoptee Remigration to South Korea." *Critical Kinship Studies*, redigert av Charlotte Kroløkke, Lene Myong, Stine Willum Adrian og Tine Tjørnhøj-Thomsen, Rowman & Littlefield International, 2016, s. 271–288.

- Myong, Lene, og Mons Bissenbakker. "Attachment as Affective Assimilation: Discourses on Love and Kinship in the Context of Transnational Adoption in Denmark." *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, vol. 29, nr. 3, 2021, s. 165–177. <https://doi.org/10.1080/08038740.2021.1891133>.
- Nilsson, Magnus. "Litteratur, etnicitet och föreställningen om det mångkulturella samhället." *Sammlaren. Tidskrift för svensk litteraturvetenskaplig forskning*, nr. 129, 2008, s. 270–304.
- Prattes, Riikka, og Lene Myong. "Colonial Care in the Nordics: Child Removal and the Politics of Disappearance." *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, vol. 34, nr. 2, 2026, s. 164–178. <https://doi.org/10.1080/08038740.2025.2464546>.
- Proctor, Robert N. "Agnotology: A Missing Term to Describe the Cultural Production of Ignorance (and Its Study)." *Agnotology: The Making and Unmaking of Ignorance*, redigert av Robert N. Proctor og Linda Schiebinger, Stanford UP, 2008, s. 1–35.
- Sjöblom, Lisa Wool-Rim. *Palimpsest: Documents from a Korean Adoption* [svensk utg. *Palimpsest*, 2016]. Drawn & Quarterly, 2019.
- Skadberg, Alexander, og Tove Lie. *Adoptert og forlatt*. Frisk forlag, 2025.
- Skjetne, Oda Leraan, og Kristian Aaser. "Jensen: – Seier i seg selv at Støre ikke ble statsminister." *VG*, 28. apr. 2018, s. 4.
- Smolin, David M. "Child Laundering: How the Intercountry Adoption System Legitimizes and Incentivizes the Practices of Buying, Trafficking, Kidnaping, and Stealing Children." *The Wayne Law Review*, vol. 52, nr. 1, 2006, s. 113–200.
- Sorensen, Eli Park. "Brothers Home and the Production of Vanished Lives." *Genealogy*, vol. 7, nr. 4, 2023, art. 101. <https://doi.org/10.3390/genealogy7040101>.
- Tind, Eva. Do. Gyldendal, 2009.
- Tind, Eva. Min Kim. Gyldendal, 2024.
- Tjønn, Brynjulf Jung. *Kinamann*. Cappelen Damm, 2011.
- Tjønn, Brynjulf Jung. *Kvit, norsk mann*. Cappelen Damm, 2022.
- Tjønn, Brynjulf Jung. *Norsk kjærleik*. Cappelen Damm, 2024.
- Trotzig, Astrid. *Blod är tjockare än vatten*. En bok för alla, 2001 [1996].
- Trotzig, Astrid. "Makten över prefixen." *Orientalism på svenska*, redigert av Moa Matthis, Ordfront, 2005, s. 104–127.
- Walsh, Richard. *Novel Arguments: Reading Innovative American Fiction*. Cambridge UP, 1995.
- Weil, Richard H. "International Adoptions: The Quiet Migration." *International Migration Review*, vol. 18, nr. 2, 1984, s. 276–293. <https://doi.org/10.2307/2545951>.
- Witoszek, Nina, og Eva Joly. *Det blåøyde riket: Norske tillitspatologier*. Cappelen Damm Akademisk, 2023.
- Yngvesson, Barbara. "Going 'Home': Adoption, Loss of Bearings, and the Mythology of Roots." *Social Text*, vol. 21, nr. 1 (74), 2003, s. 7–27. https://doi.org/10.1215/01642472-21-1_74-7.
- Øfsti, Anne Kyong-Sook. *Si at vi har hele dagen*. Gyldendal, 2014.

Ønvik Pedersen, Camilla. *Da tigrene røykte*. Damm, 2007.

Østergård, Uffe. "The Geopolitics of Nordic Identity – From Composite States to Nation States." *The Cultural Construction of Norden*, redigert av Øystein Sørensen og Bo Stråth, Scandinavian University Press, 1997, s. 25-71.